

Ultreia 67

maart 2017

In deze Ultreia

- Van de redactie
- Projectplan Santiago aan het Wad
- Nieuwe eisen pelgrimspas
- Nalopers gezocht
- Vacatures Geschiedenis & Cultuur
- Ontwikkeling landschap Francés
- Projectplan Santiago aan het Wad
- België in de smartphone
- Refugio Roermond
- Herberg Roncesvalles
- Via Postumia
- Voorbereidingswebsites
- Mijn boek
- Salida
- Colofon

Van de redactie

Toen ik me vanochtend in de sportschool in het zweet aan het werken was, kwam op mijn i-pod KT Tunstall voorbij: 'I feel like walking the world, like walking the wóóorld', schreeuwde zij in mijn oor. Meteen verliet mijn geest de bedompte donkere ruimte met apparaten en zwoegende dames, en reisde razendsnel af naar de Camino Francés. Naar een plek zo 'n tien kilometer na Burgos, daar waar de meseta begint.

Ik was gewaarschuwd voor de meseta: het is er saai en eindeloos, en het duurt dagen. Maar ik liep daar alleen die zonnige middag: in de wijde omtrek geen medepelgrim te bekennen, want de ochtendspits was al lang voorbij, tussen licht glooiende heuvels die steeds van kleur leken te veranderen. Muziek in mijn oren, KT Tunstall dus, en andere vrolijke nietszeggende deuntjes.

Ik liep tot aan San Bol, naar een prachtig herbergje: een kleine oase midden in het veld. Daarbinnen was het leven al even sprookjesachtig: eten onder het vreemde koepeltje, een grappig gesprek met een Fins echtpaar op leeftijd en een heerlijk bedje op de zolder. 's Avonds buiten werd de dag afgesloten met een spectaculaire sterrenshow aan het hemelfront.

En ja, die meseta werd later echt nog wel een soort van Noord-Gronings saai (ik ben Gronings, dus ik mag dat zeggen) en KT Tunstall is eigenlijk muziek van niks. Maar zo 'n dag, die raak je nooit meer kwijt.

Na de sportschool typte ik vrolijk verder aan deze Ultreia. Morgen naar Den Bosch!

Ria Meinema

Santiago aan het Wad: projectplan gepresenteerd

Op 17 februari werd in Sint-Jacobiparochie het projectplan *Santiago aan het Wad – de Camino der Lage Landen* gepresenteerd door de Stichting Santiago aan het Wad. Gedeputeerde Schrier van de provincie Fryslân die het plan in ontvangst zou nemen liet helaas verstek gaan tijdens de bijeenkomst in de Groate Kerk, maar de stichting vond een goede vervanger in voormalig gedeputeerde en burgemeester Klaas Dankert, die ter ere van de bijeenkomst tijdens zijn bijdrage een ‘ambtsketen’ van Jacobsschelpen droeg.

Meest opvallende activiteit uit het projectplan is de *Camino der Lage Landen*: een pelgrimsestafette vanaf de Belgisch-Nederlandse grens via drie wandelroutes en vier fietsroutes naar het Friese ‘Santiago aan het Wad’ (Sint-Jacobiparochie) en ons ‘vaderlandse Finisterre’ (Zwarte Haan). De estafette zal beginnen op 3 februari 2018 en wordt afgesloten op

Voornaam: .....
Achternaam: .....
Woonplaats: .....
Lidnummer: .....
Regio: .....

Pelgrimspas
Camino Santiago aan het Wad

februari 2018 - juli 2018
Nederlands Genootschap van Sint Jacob

25 juli – de naamdag van Sint Jacob – in Sint-Jacobiparochie en Zwarte Haan met een pelgrimsestafette. De organisatie van de estafette is in handen van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob. Voor deze estafettecamino is een speciale pelgrimspas gemaakt, die tijdens de voorjaarsbijeenkomst in Den Bosch aanstaande zaterdag door de stichting aan de voorzitter van het Genootschap Joost Bol zal worden uitgereikt.

Er zijn subsidies aangevraagd bij het Waddenfonds en de provincie Friesland. Op de [pagina's](#) van de Stichting Santiago aan het Wad op de website van het Genootschap kun je de voortgang en de voorbereidingen van de Camino der Lage Landen volgen. Via [de nieuwspagina](#) kun je het projectplan downloaden en een verslag van Wiep Koehoorn over de bijeenkomst op 17 februari in de Groate Kerk lezen.

wandelroutes

fietsroutes

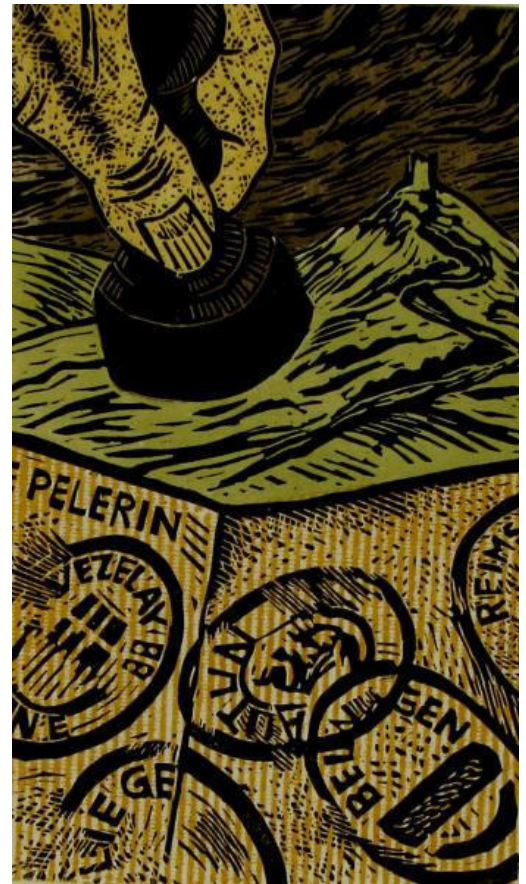

Nieuwe eisen pelgrimspassen

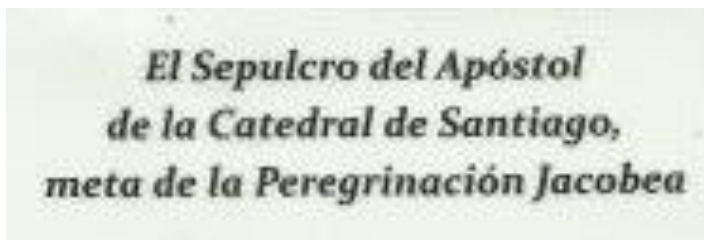
Het pelgrimsbureau te Santiago de Compostela heeft extra eisen gesteld aan de pelgrimspas. Dit om misbruik van de pas zoveel mogelijk te voorkomen. Onze huidige pas voldoet niet volledig aan de nieuwe door het pelgrimsbureau opgestelde eisen. In overleg met het pelgrimsbureau is hiervoor een praktische oplossing gevonden: de pas voorzien van een duidelijke sticker.

Sinds medio februari dragen de door ons verstrekte passen deze sticker. De passen die hiervóór verstrekt zijn, moeten alsnog voorzien worden van de sticker (te plakken op de buitenkant van de pas). Hoe kom je aan de sticker?

- De sticker kan op vertoon van de pelgrimspas afgehaald worden op de voorjaarsbijeenkomst te Den Bosch bij de stand van de ledenservice;
- De sticker kan afgehaald worden bij aankomst in Santiago de Compostela bij de Huiskamer van de Lage Landen (Rua Carretas 33, waar ook het pelgrimsbureau gehuisvest is). De sticker moet op de pas worden geplakt voordat je de compostela bij het pelgrimsbureau ophaalt;
- De sticker wordt op vertoon van de pelgrimspas overhandigd in onze informatiecentra in Utrecht, Sint Jacobiparochie en Vessem.
- Bestellen via onze [webwinkel](#). Dit heeft onze voorkeur omdat het verzendproces dan eenvoudiger is. Om technische reden is de prijs € 0,01. Je vindt de sticker het snelst als je in de webwinkel bij de kolom rechts, onder 'Ga snel naar', en dan klikt op 'Pelgrimspaspoort'.
- Per e-mail aanvragen bij info@santiago.nl met vermelding van naam, adres en lidnummer. De sticker wordt je dan gratis toegestuurd.

Linosnede [Ruud Harmsen](#) – Weg naar Santiago

De sticker...

Mocht je nog vragen hebben naar aanleiding van dit bericht, dan kun je altijd contact opnemen met de ledenservice of de ledenadministratie. Mailen kan naar info@santiago.nl of ledenadministratie@santiago.nl.

Nalopers gezocht

In 2011 verschenen bij het Genootschap de twee gidsen *Jacobswegen in Nederland*, met zes routes die je kunt nemen als je te voet vanuit Nederland op stap gaat. De routes sluiten aan op de Vlaamse wegen en zo ga je voort.

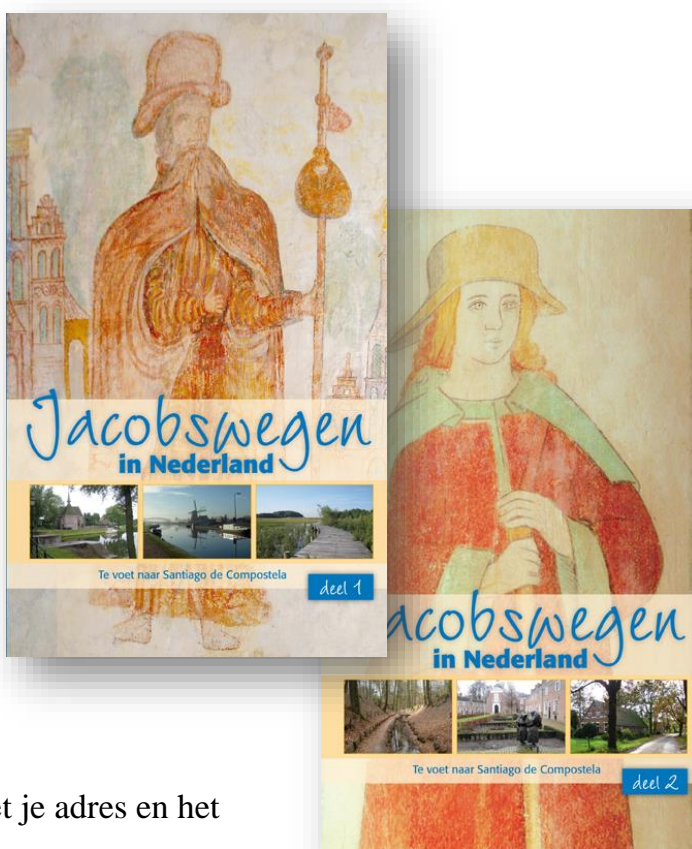
De voorraad boeken raakt op; in 2018 moet een herdruk verschijnen. Daartoe laten we nu alle trajecten door minstens twee personen nalopen en controleren. Die nalopers verbeteren fouten, brengen aanvullingen aan en actualiseren adressen.

Inmiddels is al veel werk gedaan, maar we zoeken nog nalopers voor met name de volgende trajecten:

- Loenen aan de Vecht - Utrecht
- Hasselt - Zwolle
- Harderwijk - Amersfoort
- Zwolle - Wijhe
- Wijhe - Deventer
- Deventer - Zutphen
- Zutphen - Doesburg
- Rotterdam - Dordrecht
- Schipluiden - Brielle
- Oldenzaal - Enschede

Als je mee wilt doen krijg je de tekst van het traject uit 2011, plus een instructie van wat we precies verwachten. De deadline voor het inleveren van de correcties is 15 mei 2017.

Wil je meewerken, meld je dan snel aan met je adres en het traject waarvoor je belangstelling hebt bij jacobswegen@santiago.nl.

Werkgroep Jacobswegen in Nederland

Han Lasance

Jos Peters

Bram van der Wees

Een coördinator en nieuwe werkgroepleden

De Werkgroep Geschiedenis & Cultuur van het Genootschap is op zoek naar

- nieuwe leden voor de werkgroep, en
- een coördinator /ondersteuner informatievoorziening.

De werkgroep houdt zich bezig met het ontsluiten, verdiepen en presenteren van kennis over de (cultuur)geschiedenis van de Jacobsverering en het pelgrimeren. De activiteiten zijn gevarieerd: van het verzamelen van informatie over Jacobalia, het organiseren van lezingen en cursussen, het bijhouden van sprekerslijsten voor de regio's, het schrijven van artikelen voor de Jacobsstaf, tot het uitgeven van publicaties. De werkgroep onderhoudt ook een flink aantal [pagina's op de website](#) van het Genootschap.

Van zowel de coördinator/ondersteuner informatievoorziening als de nieuwe werkgroepleden wordt verwacht dat ze affiniteit hebben met geschiedenis en cultuur.

De coördinator/ondersteuner informatievoorziening beschikt daarnaast over redactionele vaardigheden. Hij/zij verzorgt de informatievoorziening vanuit de werkgroep en denkt creatief mee over opzet en vormgeving van de webpagina's. Vaardigheid in het omgaan met een tekstverwerkingsprogramma en basale ervaring met Excel zijn daarvoor voldoende. Via het kernteam van de Werkgroep Website van het Genootschap is ondersteuning beschikbaar.

Ben je geïnteresseerd of wil je meer informatie? Stuur dan een e-mail aan de voorzitter Jos Knooff (jknooff@gmail.com; voor algemene informatie); of de webredacteur Wolter van der Zwerde (wolter.van.der.zwerde@hetnet.nl; voor informatie over webpagina's en informatievoorziening).

Laatste lezing Pelgrimeren, natuur en landschap, toen en nu

De ontwikkeling van het landschap langs de Camino Francés

Niek Hazendonk - landschapsarchitect en Spanjekenner - liep de Camino Francés in 1982, vlak voor de wederopleving van de camino. Op woensdag 22 maart houdt hij de laatste lezing in de reeks *Pelgrimeren, natuur en landschap* van de Werkgroep Geschiedenis & Cultuur.

Onderwerp is het landschap op de Camino Francés: Hazendonk zal vertellen over de authenticiteit die hij destijds ervoer en de verschillen met nu. Ook de ontwikkeling van het landschap door verstedelijking en veranderende landbouw komt aan bod. Onder de authenticiteit van de jaren tachtig gaat een andere, oudere werkelijkheid schuil: de camino blijkt allesbehalve een authentiek middeleeuws landschap.

De lezing vindt plaats op woensdag 22 maart in het Instituto Cervantes (Domplein 3, Utrecht) en kost € 7,50 (leden) of € 12,50 (niet-leden). Meer informatie vind je [hier](#), aanmelden kan via het formulier [hier](#).

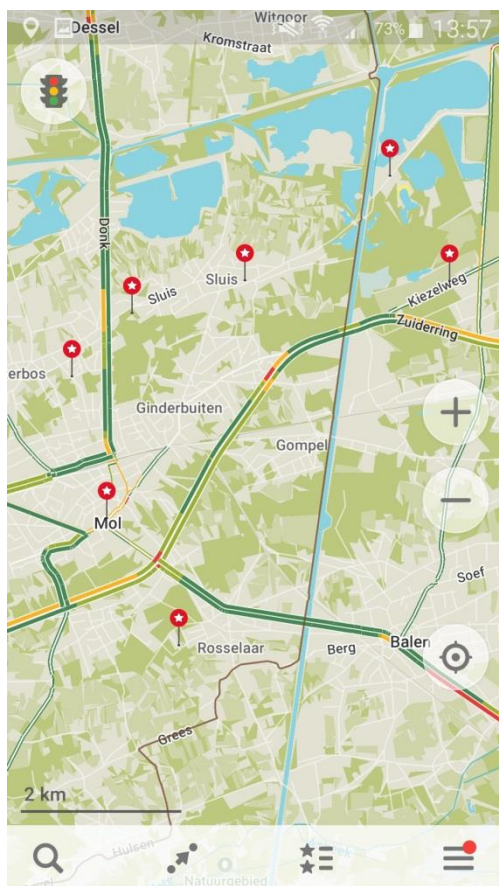
Binnenkort: België in je smartphone!

Een viertal leden van het Genootschap die in 2015 en 2016 vanuit Nederland naar Santiago liepen constateerden samen dat het vinden van goede overnachtingsadressen onderweg vaak een zoektocht door vele gidsen en websites is. Dat zou in deze tijd van bijna onbegrensde digitale mogelijkheden anders moeten kunnen, vonden zij.

Ze werken daarom nu aan een bestand met adressen dat je thuis kunt downloaden in apps als maps.me en Google Earth, en dat je vervolgens in je smartphone mee kunt nemen onderweg. Per overnachtingsadres vind je dan de informatie die je nodig hebt (prijs, telefoonnummer, website, etc.). Voor mensen die zónder smartphone op weg gaan, zullen de gegevens ook in pdf-vorm beschikbaar worden gesteld.

Het bestand van de adressen in België nadert zijn voltooiing en wordt in de komende weken via de website van het Genootschap beschikbaar gesteld. Nederland en delen van Frankrijk zullen daarna digitaal in kaart worden gebracht. Geïnteresseerd? Houd dan de website van het Genootschap en de Facebookpagina van het Genootschap in de gaten.

Het verzamelen, intikken en checken van alle informatie is veel werk. Gegevens worden ingevuld in een Excelbestand. Heb je interesse om hieraan op enige manier mee te werken, stuur dan een mail naar overnachtingen@santiago.nl.

**Camping Provinciaal
Recreatiedomein Zilvermeer**

Slaapplaatsen-BE... 129 km

Zilvermeerlaan 2
2400 Mol
+32-148 295 00

Type: Camping (huur tent of hut mogelijk)
Soort logies: L
Prijs: €20 PP/PN
Extra info: Kampeerhut aanwezig: €40.
Avondeten mogelijk, check openingstijden
Dieren: Ja
Taal:
[Website](#)
[Email](#)

 MARKEREN VAN ROUTE NAAR DELEN

Refugio kathedraal Roermond weer geopend

Op het Jacobspad van Millingen aan de Rijn naar Maastricht passeer je Roermond. Sinds enige tijd kunnen pelgrims weer overnachten in de refugio onder de sacristie van de kathedraal aldaar. Een bijzondere plek, want je slaapt er letterlijk onder de armreliëk van de Heilige Jacobus. Er zijn zes bedden beschikbaar. De sleutel van de refugio en een stempel voor de pelgrimspas kun je halen bij Theaterhotel De Oranjerie aan het Kloosterwanplein 12-16. Een overnachting kost € 5.

Meer informatie over andere overnachtingsmogelijkheden en de route in Limburg vind je op de [website](#) van het Jacobspad.

En ook Roncesvalles weer paraat!

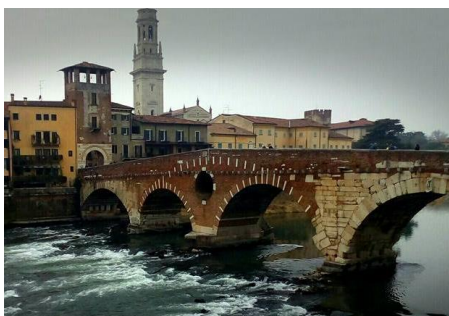
De winterherberg in Roncesvalles sloot onlangs de deuren om de opvang weer te verhuizen naar de grote herberg. Iets eerder dan gepland, omdat de winterbehuizing te klein bleek te zijn voor het aantal pelgrims dat al op pad is. Ze worden momenteel opgevangen door twee hospitalero's van het Genootschap. De eerste volledige Nederlandse ploeg hospitalero's zal op 18 maart beginnen met het nieuwe seizoen. We wensen ze veel succes!

Om een indruk te krijgen van de winteraccommodatie (in Roncesvalles en ook in Irún), vind je [hier](#) een filmpje over pelgrims in de winter. Een waarschuwing voor wie binnenkort aan de Francés begint: ondanks dat het voorjaar lijkt te worden is het nog oppassen geblazen op de etappe Saint-Jean-Pied-de-Port - Roncesvalles. Afgelopen week werden een Braziliaanse vader en zoon met onderkoelingsverschijnselen bij Ibañeta (op de winterroute via Valcarlos) door de brandweer met thee en thermische dekens van de berg gehaald. Bron: [Navarra.com](#)

De Via Postumia

In Noord-Italië is een groep camino-enthousiastelingen bezig de Via Postumia weer nieuw leven in te blazen. Deze oude Romeinse weg van Aquilea (in het Noordoosten) naar Genua is

recent bewegwijzerd met gele pijlen. De route is 931 kilometer lang. Er zijn inmiddels gps-tracks, een accommodatielijst en een speciaal credential.

De organisatie beschikt nog niet over een website, maar je kunt de informatie downloaden van de [facebookpagina](#) en [facebookgroep](#) van de *Amici della Via Postumia*. En op deze Italiaanse [caminowebsite](#) vind je ook alle informatie.

Handige voorbereidingsites

Het voorbereiden van de route voor je camino kan soms overweldigend zijn. Hulp hierbij vind je altijd via [De Weg naar Buiten](#) op de website van het Genootschap. Maar er zijn meer behulpzame sites te vinden op het internet. Hieronder vind je er een aantal voor de Spaanse routes (en tip vooral de [redactie](#) als je andere nuttige sites vindt!).

Op de Spaanstalige [site van Eroski](#) (een Spaanse supermarktketen) vind je heel veel informatie over bijna alle routes in Spanje, ingedeeld in etappes en voorzien van kaartjes en hoogteprofielen. Soortgelijke informatie vind je op een aantal andere Spaanse sites: [Gronze](#), [Mundicamino](#) en [Camino de Santiago](#). De routes die ze beslaan verschillen per site. Vrij nieuw in dit rijtje is de site van de [Correos](#) (de Spaanse postrijen) die ook een aantal camino's beschrijft. Op deze site vind je, naast de albergues, ook informatie over hotels op de routes. De site [Xacobeo](#) bevat informatie over alle routes in Galicië.

Op de site van [Godesalco](#) vind je een instrument dat je helpt bij het plannen van de Camino Francés, de Via de la Plata, de Camino Aragonès en de route vanaf Le Puy en Vélav: een [planificador](#). Hiermee kun je je dagelijkse etappes plannen, zodat je kunt zien hoe lang je over je camino gaat doen en hoeveel kilometer je dan per dag loopt of fietst.

Voor vragen kun je natuurlijk ook terecht bij medepelgrims in onze [virtuele albergue](#): de facebookgroep van het Genootschap, of op het Engelstalige internationale [forum caminodesantiago.me](#). Op deze laatste vind je in de [Camino Resources](#) veel gratis te downloaden gidsjes, accommodatielijsten en andere handige info (daarvoor moet je dan wel even een account aanmaken).

mijn boek

Ultreia-lezers die geïnspireerd door hun pelgrimage een boek schreven, kunnen dat hier onder de aandacht brengen. Het betreft dus geen recensies van de redactie. Stuur een beschrijving van het boek (maximaal 300 woorden) naar ultreia@santiago.nl met een foto van de cover.

Voor onze bibliotheek ontvangen wij graag een hard copy exemplaar: Nederlands Genootschap van Sint Jacob, Bibliotheek, Janskerkhof 28a, 3512 BN UTRECHT

De Brug naar Santiago – Guus Scholten

De Brug naar Santiago is het verhaal - en tevens een metafoor - over de brug die je slaat als je een lange fiets- of wandeltocht maakt, de brug over het leven vóór de tocht en erna. *De Brug naar Santiago* vertelt over wel of geen werk hebben. Over thuis voelen en thuiskomen. Over leegte. Over het ongemak van de vrije dag. En vooral over aankomen en weer terugkeren naar het gewone leven.

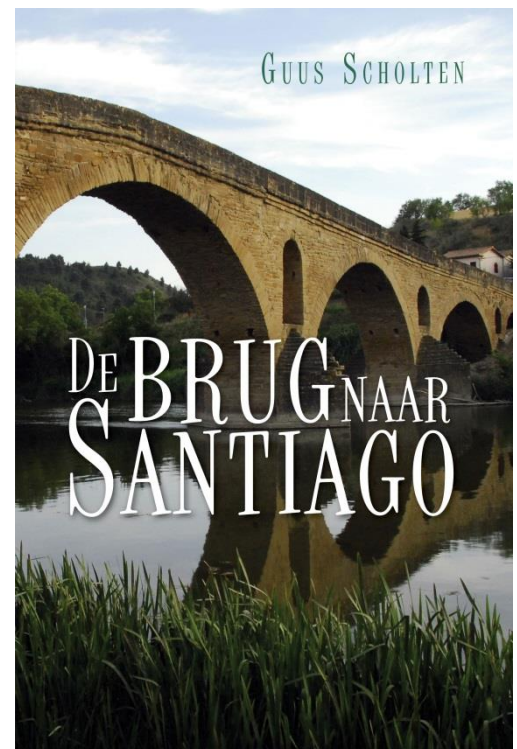
Het verhaal kent meerdere lagen: het is tevens een verhaal van een emotionele reis. Het gaat over acceptatie en groei. Het boek is geen letterlijk verslag van de fietstocht die Guus Scholten en zijn vrouw Loes Bakker in 2014 hebben gemaakt. Het springt heen en weer in de tijd en tussen fragmenten van de tocht. Zo vertelt Guus Scholten ook over zijn verblijf als student in León toen de camino nog geen camino was.

Met veel interessante verhalen en overdenkingen vertelt Guus Scholten over hun ervaringen van mentale, emotionele en spirituele aard.

Dit boek is vanwege de ervaringen en inzichten, ook over de kunst onderweg, een heerlijke voorbereiding voor iedereen die zo'n lange tocht wil maken en zal mooie herkenningspunten bieden voor diegenen die de tocht al hebben gemaakt en met deze ervaring weer het gewone leven moeten leven.

Het boek kost € 20,99 en is online te bestellen bij Boek.scout. Ook is het verkrijgbaar in Amsterdam bij Pied à Terre (Overtoom 135) en bij De Vakantiefietser (Westerstraat 216), en te bestellen bij iedere andere boekwinkel in het land (ISBN: 978-94-022-3345-2).

Over Guus Scholten: zie www.guussavier.nl.

Onderweg naar morgen – Theo Robbemonnd

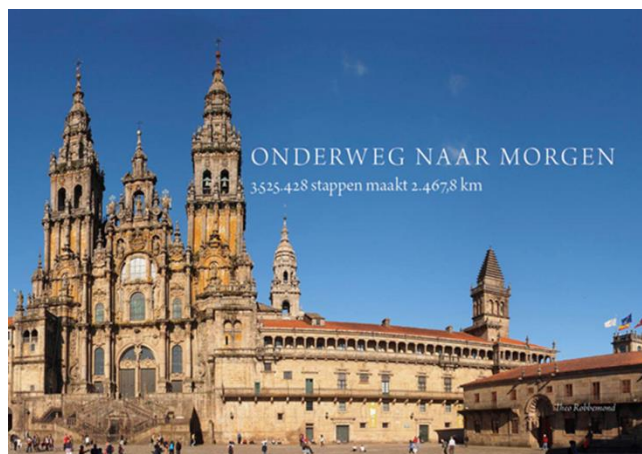
3.525.428 stappen maakt 2.467,8 km

In 101 etappes heb ik, Theo Robbemonnd (1946), verdeeld over drie jaar een voettocht gemaakt vanaf mijn huis in Haarlem naar Santiago de Compostela.

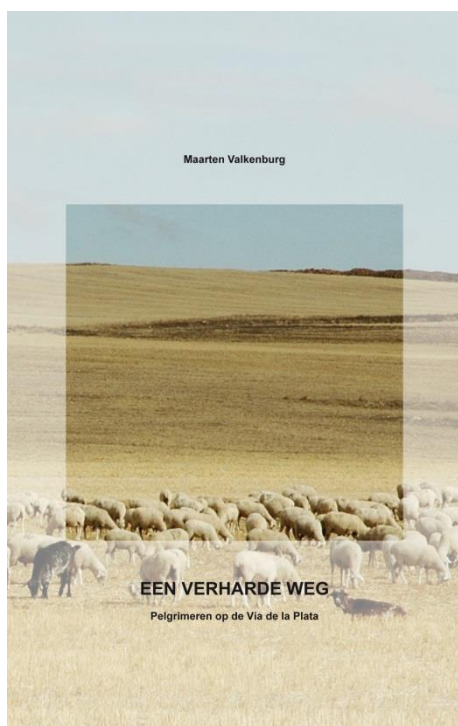
De redenen voor mijn voettocht waren het avontuur, de sportieve uitdaging, het culturele en het ontmoeten van mensen uit andere landen. Vrij snel heb je aansluiting bij één of meerdere personen en de gastvrijheid die ik heb ervaren was overweldigend.

Dagelijks hield ik een weblog bij die ik bij thuiskomst heb uitgewerkt in korte verhalen ondersteund door foto's. Hier is een fraai boekwerkje uit voortgekomen, dat ik te koop aanbied voor € 21 en waarvan de winst gedoneerd wordt aan het KNGF (blindegeleidefonds).

Als u interesse heeft in een exemplaar kunt u contact met mij opnemen via t.robbemonnd@upcmail.com.

Een verharde weg – Maarten Valkenburg

Van Sevilla, dat volgens de Griekse en Romeinse mythologie zou zijn gesticht door Hercules, loopt de Vía de la Plata over de Spaanse hoogvlakte naar Santiago de Compostela, waar volgens de christelijke mythologie het graf van apostel Jacobus de Meerdere zou zijn gevonden. *Een verharde weg* vertelt het verhaal van een pelgrimage te voet over deze duizend kilometer lange Vía de la Plata en ontmoetingen met pelgrims onderweg in het voetspoor van Romeinen, islamieten en christenen.

Een verharde weg bevat een schat aan culturele, historische en praktische informatie, die is aangevuld met impressies van Semana Santa, de stadsmuren van Avila en het kloosterpaleis El Escorial van koning Filips II, Muxia aan de Atlantische Oceaan, de Spaanse hoofdstad Madrid en de schilderkunst van El Bosco, Jheronimus Bosch.

Het boek kost € 20 en is te bestellen via bol.com.

De Roomse pelgrim – Luc Bos

Een pelgrimsreis in de 17^e eeuw

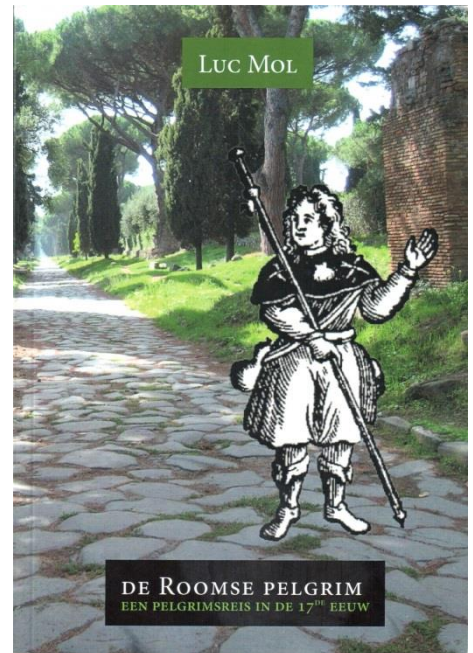
Op 16 september 1674 vertrekt pastoor Guilhelmi op pelgrimsreis naar Rome. Bijna een jaar later keert hij terug in zijn woonplaats Maasniel, bij Roermond.

De pastoor schrijft een boek over de voorbereidingen, reisroute, overnachtingen, bezienswaardigheden en soms angstaanjagende belevenissen. Bedoeld als reisgids voor pelgrims die naar Rome willen reizen én voor mensen die graag reisverhalen lezen.

De Roomse pelgrim is nu herschreven in hedendaags Nederlands door Luc Bos, die ook zelf de route liep. Foto's, landkaartjes, verklaringen en opmerkingen zijn toegevoegd om er een begrijpelijk en vlot leesbaar boek van te maken.

Verbaas je over de totaal andere wereld waarin de pastoor zijn pelgrimstocht maakte. Geniet van de grappige en soms ook serieuze verzen, en van de alledaagse én bijzondere verhalen. Ga terug in de tijd en voel zelf wat de diepgelovige pastoor meemaakte tijdens deze bijzondere reis.

Het boek is uitgegeven in eigen beheer en te bestellen via [deze website](#). Het kost € 17 (+ € 4,50 verzendkosten).

korte berichten en weetjes

Bijzondere caminokoffer

Ultreia-lezer Guus van Hogendorp bezocht eind januari gezien de BRAFA (Brussels Art Fair) en zag daar deze prachtige koffer/kist, rijk versierd met bronzen Jacobsschelpen.

De standhouder wist er het volgende over te vertellen: de koffer dateert van rond 1480, komt uit Spanje (dat zie je aan de bronzen Spaans-gotische band), en is waarschijnlijk gebruikt door een welvarend persoon tijdens zijn pelgrimage naar Santiago de Compostela. Het stuk verkeert in zeer goede staat, behalve de versleten stoffen bekleding, en is uniek in zijn soort: alleen in het museum van Galicië staat nog een dergelijke koffer.

Semana Santa in Santiago

Santiago de Compostela tijdens de week voor Pasen? Deze Heilige Week – Semana Santa in het Spaans – is een diepgewortelde traditie in Spanje. Een spectaculair onderdeel van de vieringen in de Heilige Week zijn de processies. Religieuze tradities mengen hier met toeristische cultuur.

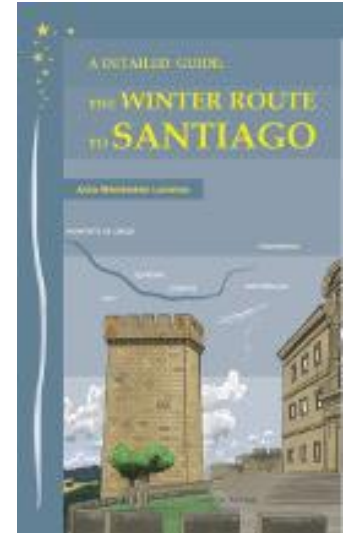
De Spaanse krant [El Correo Gallego](#) geeft een overzicht van de processies dit jaar: tussen 7 en 23 april organiseren de diverse broederschappen er zeventien. Bekijk voor een impressie van de processie van het Laatste Avondmaal vorig jaar [dit YouTube-filmpje](#). Zie ook eventueel het overzicht van de vieringen op de [website van de kathedraal](#).

Paul Kouwenberg

Camino de Invierno in het Engels

Onlangs werd er in het Spaanse Monforte de Lemos een nieuw Engelstalig gidsje van de Camino de Invierno gepresenteerd. Deze route werd vroeger vaak in de winter werd gelopen om zo de hooggelegen gebieden rond O'Cebreiro te vermijden. Een paar jaar geleden werd de route opnieuw bewegwijzerd en vorig jaar kreeg deze een officiële caminostatus van de kathedraal. Vanaf Ponferrada naar Lalín is het 210 kilometer, waarna je het laatste stuk naar Santiago de Sanabrés kunt volgen.

A detailed guide: The Winter Route to Santiago is een vertaling van de Spaanse gids, geschreven door Aida Menéndez Lorenzo, voorzitter van de caminovereniging *Camiños a Santiago pola Ribeira Sacra*. Het bevat naast kaartjes en hoogteprofielen van elke etappe informatie over interessante bezienswaardigheden op de route en de overnachtingsmogelijkheden. Ook de fietsroutes op het traject komen aan bod. Via de [website](#) van de organisatie – waarop verder ook veel info over de route is te vinden – is de gids te bestellen via een [contactformulier](#). De prijs bedraagt € 25, plus € 6,30 verzendkosten binnen Europa.

De Werkgroep Pelgrimsweg Camino Invierno van het Genootschap maakte een Nederlandse gids. Deze is als pdf te downloaden via de [website](#).

Bron: [La Voz de Galicia](#)

De veranderende camino

In een paar jaar tijd verandert er het nodige op de camino. Dat ontdek je als je een route voor de tweede keer loopt, en verbeteringen dragen niet altijd bij aan een betere ervaring. Zo liepen Doortje en Gerard Veldkamp in 2010, na aankomst in Santiago, door naar Finsterre en Muxia. Nabij het plaatsje Lires staken zij de rivier Castro over via de legendarische stapstenen aldaar, waarbij ze tot hun knieën door het water waadden (foto 1). In 2014 liepen ze dezelfde route nog eens, en troffen op deze plaats een heuse brug over de rivier aan (foto 2). Op de derde foto zie je hoe deze nieuwe brug naast de oude stapstenen is gebouwd. Jammer, vonden ze...

Camino in de outdoorwinkel

Behalve de [Cafés Saint Jacques](#) en de [informatiesessies](#) die het Genootschap op diverse plaatsen in het land organiseert zijn er binnenkort ook weer een aantal commerciële initiatieven om pelgrims op weg te helpen, en waaraan leden van het Genootschap een bijdrage leveren.

Op 8 april is [Henk Melissen](#) aanwezig in het Santiago Café van de buitensportzaak Outdoor & Travel Outfitters in Roosendaal. Dit café biedt de gelegenheid om ervaren pelgrims en pelgrims in spé ervaringen uit te laten wisselen. Het begint om 15.00 uur en er wordt een drankje en een eenvoudige maaltijd geserveerd. De toegang is gratis, maar je dient je wel van te voren even op te geven via de [website](#) van de winkel. Adres: Rucphensebaan 24a in Roosendaal.

Tijdens de schoenen- en wandeldag in de Groningse SpacSport-winkel op 25 maart is [Simon Wijma](#) aanwezig om te vertellen over zijn tochten naar Santiago de Compostela en advies te geven over de uitrusting. Daarnaast zijn er andere experts aanwezig, onder andere een podologe, een schoenmaker en iemand die het Olavspad in Noorwegen liep. De winkel is geopend van 9.00 tot 17.00 uur, adres: Kwinkenplein 1-3 in Groningen.

Gouden kaart voor treinkorting

Voor de niet meer zo heel jonge pelgrims onder ons (vanaf zestig jaar) die binnen Spanje per trein reizen om bij de beginplaats van hun camino te komen: bij de Spaanse spoorwegmaatschappij Renfe koop je voor € 6 een Tarjeta Dorada. Met deze kaart krijg je 25% (vrijdag tot en met zondag) of 40% (maandag tot en met donderdag) korting op je treinkaartjes. De kaart is verkrijgbaar op stations van de Renfe en kan meteen worden gebruikt. Zie de [website van Renfe](#).

Colofon

Ultreia is een uitgave van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob. Meer informatie en nieuws vindt u op www.santiago.nl. Nieuwtjes en activiteiten van het Genootschap vindt u ook op onze [facebookpagina](#). Tips en ervaringen met andere pelgrims uitwisselen kan als u lid wordt van onze [facebookgroep](#).

Redactie: Ria Meinema
Redactie-adviseur: Suzanne van der Beek
Verzending: Han Lasance

De volgende Ultreia verschijnt half april 2017.

Wij zien uw kopij graag voor 4 april tegemoet via ultreia@santiago.nl

Aanwijzingen voor de auteur

Ultreia wil attenderen op allerlei zaken en streeft daarom naar korte berichten. Uw kopij (maximaal 300 woorden) graag in platte tekst, dat wil zeggen zonder opmaak, zoals inspringen, vet gedrukt, onderstreept of met kaders. Met een foto bij uw artikel zijn we ook altijd blij.

Activiteiten van derden

In Ultreia is ook plaats voor de aankondiging van activiteiten van derden. Opname in Ultreia betekent echter niet dat het Genootschap garant staat voor de kwaliteit ervan.

